МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИЕТ

ФАКУЛЬТЕТ Соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації

КАФЕДРА Менеджменту та публічного управління

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на

тему: Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні

Здобувача вищої освіти II рівня, II курсу МПА-221 групи,
спеціальності 281 „Публічне управління та адміністрування"
освітня програма Регіональне управління та самоврядування
Перегияка Максима Віталійовича
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник (підпис) Венцковський Ю. К.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник освітньо-професійної програми (підпис) Бензнюк А.С.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри менеджменту та публічного управління
протокол від «25» січня 2024 № 4

Завідувач кафедри (підпис) Бензнюк А.С.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 19 05.02.2024
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки 19.01.2024
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 4 (добре) / 82 бали 15.02.2024
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: (підпис) Я.Л. Вагнокевич
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:
(підпис) А.С. Блудник
(ініціали, прізвище)
(підпис) Н.В. Грабовенко
(ініціали, прізвище)
(підпис) М.В. Гуслятинський
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підпис)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	9		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		
3 Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	21		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	7		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	82		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
82	B	4		

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет/навчально-науковий інститут Соціально-гуманітарних технологій та менеджменту
Кафедра Соціальної філософії та управління
Спеціальність 281 "Публічне управління та адміністрування"
Освітня програма Регіональне управління та самоврядування

Затверджую
Завідувач кафедри _____
«____» _____ 202__

Завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт)

здобувачу вищої освіти

Перегняку Максиму Віталійовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи (проєкту)
Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні
Затверджена наказом ректора від «13» 02 2023 № 197
2. Строк здачі закінченої роботи 05.02.2024
3. Мета роботи є розкриття теоретико-методологічних аспектів та аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні
Об'єкт дослідження є процес аналізу державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні
Предмет дослідження полягає у розкритті теоретичних аспектів та аналізу державних механізмів забезпечення якості
Орієнтовна база дослідження Державний податковий університет вищої освіти
4. Вихідні дані до роботи Наказ Державного податкового університету
5. Перелік графічного матеріалу таблиці, графіки, діаграми

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом)
Розділ 1. Теоретико-методологічні аспекти державних

механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

1.1. Підходи до вивчення сутності та характеристика державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

1.2. Нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти

Розділ 2. Аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

2.1. Аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

2.2. Оцінка стану забезпечення якості вищої освіти в Державному національному університеті

Розділ 3. Перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми, вивчення літературних джерел, постановка проблеми та обґрунтування актуальності	28.11.2022	28.11.2022
	Підготовка першого розділу роботи, підготовка до захисту	26.06.2023	26.06.2023
	Підготовка другого, третього розділів, висновків, списку літературних джерел, оформлення роботи	20.12.2023 25.12.2023	28.12.2023 25.12.2023
	Оформлення роботи згідно вимог	28.12.2023	28.12.2023
	Подання роботи у ЕК на перевірку	до 15.01.2024	до 15.02.2024
	Отримання відгуку керівника	25.01.2024	25.01.2024
	Отримання зовнішньої рецензії	29.01.2024	29.01.2024
	Захист роботи	14.02.2024	14.02.2024

8. Дата видачі завдання «14» 01 2023

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) (підпис) Венцковський (прізвище, ім'

10. Гарант освітньо-професійної програми (підпис) Лисюк І.С. (прізвище, ім'

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти (підпис) Третяк М.В. (прізвище, ім'

ЗМІСТ

ВСТУП.....5

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....8

1.1.....Підходи до вивчення сутності та характеристика державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.....8

1.2.....Нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти.....14

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....19

2.1. Аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.....19

2.2. Оцінка стану забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету.....30

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....44

ВИСНОВКИ.....50

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....53

ДОДАТКИ.....58

ВСТУП

Актуальність державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні надзвичайно важлива в контексті сучасних викликів та трансформацій в освітній системі. У світлі глобальних змін, швидкого розвитку технологій та інновацій, а також міжнародних стандартів освіти, держава має відповідати на потребу суспільства в вищій освіті, яка б відповідала сучасним вимогам та забезпечувала високий рівень підготовки студентів. Забезпечення якості вищої освіти є ключовим чинником для підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному рівні, розвитку інтелектуального капіталу та підготовки кадрів, спроможних вирішувати складні завдання сучасного суспільства. Тому створення та постійне вдосконалення механізмів контролю та підвищення якості вищої освіти є актуальним завданням для розвитку освітньої галузі в Україні.

Ступінь розробки державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні на сьогоднішній день є актуальним питанням, враховуючи важливість якісної освіти для розвитку суспільства та конкурентоспроможності нації в глобальному контексті. Україна пройшла значний шлях в удосконаленні системи забезпечення якості вищої освіти, впроваджуючи різноманітні інструменти та процеси, такі як акредитація закладів, оцінка та моніторинг якості освітніх програм, визначення стандартів та критеріїв оцінки. Проте, існують виклики та завдання, такі як підвищення ефективності моніторингу, розвиток системи внутрішнього забезпечення якості закладів вищої освіти, покращення системи оцінки та визначення методології оцінювання вищої освіти, які потребують подальшої роботи та розвитку, якими у своїх працях висвітлюють наступні науковці: Мороз С. А., Пшенична Л. В., Семенець-Орлова І. А., Сігаєва Л. Є., Скиба М. Є., Красильникова Г. В., Білецька Г. А., Уложенко В. М. та інші.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у розкриті теоретико-методологічних аспектів та аналізі державних механізмів забезпечення якості

вищої освіти в Україні, а також у розроблені рекомендацій щодо перспектив розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Відповідно до поставленої мети слід виконати наступні *завдання:*

– розкрити підходи до вивчення сутності та характеристики державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні;

– з'ясувати нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти;

– провести аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні;

– здійснити оцінку стану забезпечення якості вищої освіти;

– запропонувати перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної є процес аналізу державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Предмет дослідження полягає у розкриті теоретичних аспектів та аналізу державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовуються такі методи дослідження: інформаційне моделювання - забезпечення досліджень нормативними та довідковими матеріалами державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні; абстрагування - для формування узагальнюючих висновків на основі системного аналізу та синтезу теорій та практик державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні, порівняння, угруповання, графічні – для наочного відображення результатів досліджень та інші.

Базою дослідження обрано Державний податковий університет.

Науково-практична значимість дослідження державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні полягає в тому, що вона відображає важливий аспект розвитку освітньої системи країни. Сучасна вища освіта в Україні стикається з багатьма викликами, включаючи необхідність підвищення якості освіти, відповідність міжнародним стандартам та

конкурентоспроможність випускників на світовому ринку праці. Розуміння ефективності та ефективності державних механізмів забезпечення якості вищої освіти є важливим для удосконалення освітнього процесу, підвищення якості підготовки фахівців та забезпечення сталого розвитку суспільства. Рекомендації щодо перспектив розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні допоможе визначити кращі практики, вдосконалити існуючі підходи та сприяти подальшій модернізації освітньої системи України.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

1.1. Підходи до вивчення сутності та характеристика державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

Система вищої освіти в Україні, як і в багатьох інших країнах, є важливою складовою суспільного розвитку та формування кваліфікованої робочої сили. У зв'язку з постійними змінами в соціальному, економічному та технологічному середовищі, важливо забезпечувати якість вищої освіти, щоб гарантувати випускникам високий рівень знань і навичок, необхідних для успішної кар'єри та розвитку суспільства в цілому. Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні відіграють ключову роль у цьому процесі, оскільки вони визначають стандарти, процедури та інструменти, що впливають на навчання та підготовку майбутніх фахівців.

Проведемо дослідження сутності науковцями поняття державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

«Державні механізми забезпечення якості вищої освіти на думку Мороз С. А. - це система нормативних і правових документів, які визначають стандарти та вимоги до навчальних закладів та освітніх програм з метою забезпечення високого рівня освітньої якості в Україні» [7, с. 167].

Науковець Пшенична Л. В. дає визначення, що «державні механізми забезпечення якості вищої освіти - це система інструментів та процедур, які дозволяють перевіряти, оцінювати та контролювати діяльність закладів вищої освіти з метою підтримки вищих стандартів навчання та виховання» [24, с. 114].

Автори Семенець-Орлова І., Грабовенко, Н. вважають, що «державні механізми забезпечення якості вищої освіти - це система оцінки та моніторингу

якості навчальних програм, яка спрямована на забезпечення вищої освіти, яка відповідає сучасним вимогам ринку праці та потребам суспільства» [27, с. 233].

На думку Сігаєва Л. Є. «державні механізми забезпечення якості вищої освіти - це система гарантій та заходів, які мають захистити права студентів та забезпечити їм якісне навчання та отримання кваліфікації» [29, с. 214].

Група авторів Скиба М. Є., Красильникова Г. В., Білецька Г. А. визначає, що «державні механізми забезпечення якості вищої освіти - це інструменти, які сприяють стимулюванню закладів вищої освіти до постійного вдосконалення навчальних програм і методики, щоб забезпечити актуальність та конкурентоспроможність освітнього процесу» [30, с. 98].

Отже, проаналізувавши трактування науковців, дійшли висновку, що державні механізми забезпечення якості вищої освіти - це інструменти, які сприяють формуванню діалогу між державними органами, навчальними закладами та громадськістю з метою постійного покращення якості вищої освіти в Україні.

Сутність державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні полягає в їхній ролі та функціях, спрямованих на забезпечення високого стандарту та ефективності освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Основні аспекти сутності та характеристики цих механізмів включають:

– регулювання і контроль - державні механізми встановлюють норми, стандарти та правила, які повинні дотримуватися вищими навчальними закладами, вони надають право на ліцензування та акредитацію навчальних закладів і визначають процедури контролю за їхньою діяльністю;

– акредитація - механізми акредитації визначають, які навчальні програми та навчальні заклади відповідають встановленим стандартам і можуть надавати вищу освіту, це допомагає забезпечити якість навчання та довіру до отриманих дипломів;

– оцінка якості - державні механізми регулярно оцінюють якість навчальних програм, методів викладання, інфраструктури та використання

ресурсів у вищих навчальних закладах, це дозволяє виявляти слабкі місця та вдосконалювати систему освіти [28, с. 67];

– захист прав споживачів освіти - державні механізми гарантують, що студенти та їхні права як споживачів освіти захищені, включаючи право на якісне навчання та отримання академічних ступенів та дипломів;

– розвиток освіти - механізми забезпечення якості також сприяють розвитку вищої освіти через впровадження інновацій, підтримку досліджень та розвиток академічної спільноти [28, с. 71].

Отже, сутність державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні полягає в їхній системній ролі в регулюванні, контролі та підтримці якості освітнього процесу, забезпечуючи високий стандарт та ефективність вищої освіти в країні.

Суб'єктами державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні є різні органи та інституції, які беруть участь у регулюванні та контролі за якістю вищої освіти (рис. 1.1).

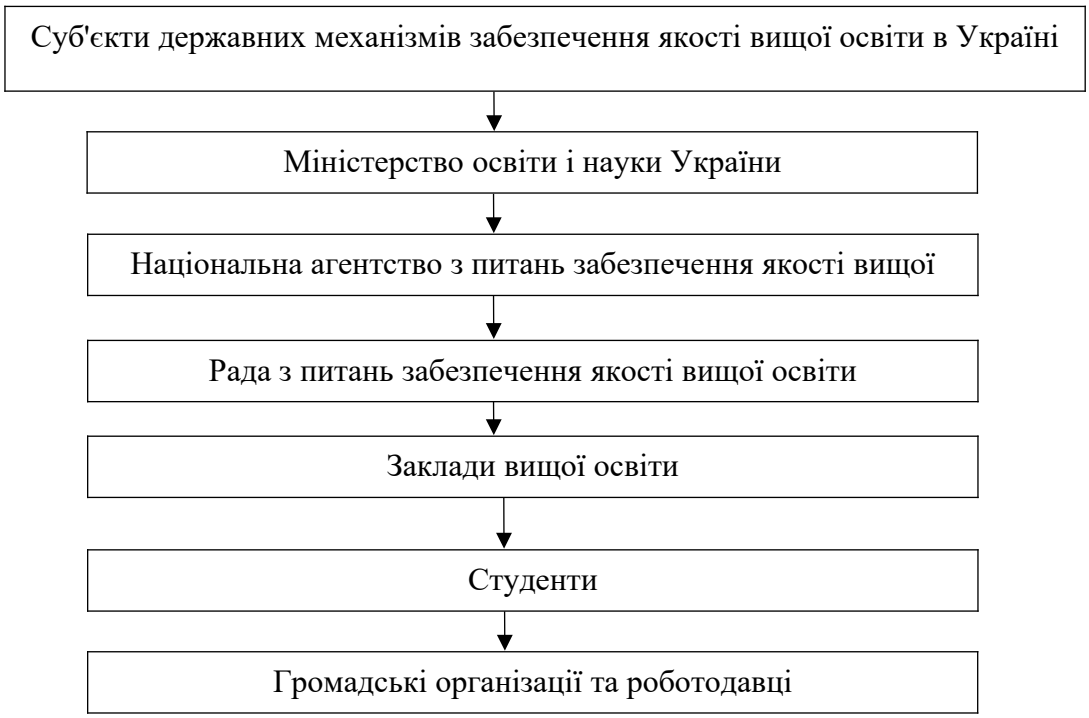

Рис. 1.1. Суб'єкти державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

Джерело: розроблено автором на основі літератури [35, с. 56].

Міністерство освіти і науки України - відповідає за розробку та виконання державної політики у сфері вищої освіти. Міністерство освіти здійснює нормативне регулювання, проводить акредитацію та ліцензування закладів вищої освіти, розробляє стандарти та вимоги до якості освіти.

Національна агентство з питань забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) являє собою незалежний орган, відповідальний за проведення акредитації закладів вищої освіти і програм вищої освіти. НАЗЯВО також здійснює моніторинг та оцінку якості вищої освіти [15].

Рада з питань забезпечення якості вищої освіти - орган, який залучає до управління якістю вищої освіти представників закладів вищої освіти, студентів та громадськості. Рада розробляє рекомендації щодо поліпшення якості вищої освіти та координує діяльність інших суб'єктів.

«Заклади вищої освіти: університети, академії, інститути та інші навчальні заклади є суб'єктами, які надають освіту та відповідають за якість своїх програм. Вони повинні дотримуватися встановлених стандартів та вимог, проходити акредитацію та відповідати за результати навчання своїх студентів.

Студенти закладів вищої освіти також виступають суб'єктами системи забезпечення якості, оскільки вони мають право на якісне навчання та можуть висловлювати свої відгуки та рекомендації стосовно навчання та навчальних програм.

Громадські організації та роботодавці можуть брати участь у процесах оцінки та контролю якості вищої освіти, оскільки вони є зацікавленими сторонами та стейкхолдерами» [9, с. 176].

Вище вказані суб'єкти спільно працюють для забезпечення якості вищої освіти в Україні та виконують свої ролі та функції в рамках системи забезпечення якості.

Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні відображаються через різні інструменти, процедури та організаційні структури, спрямовані на забезпечення та підтримку високої якості освітнього процесу та здобуття вищою освітою відповідних стандартів та вимог (рис. 1.2).

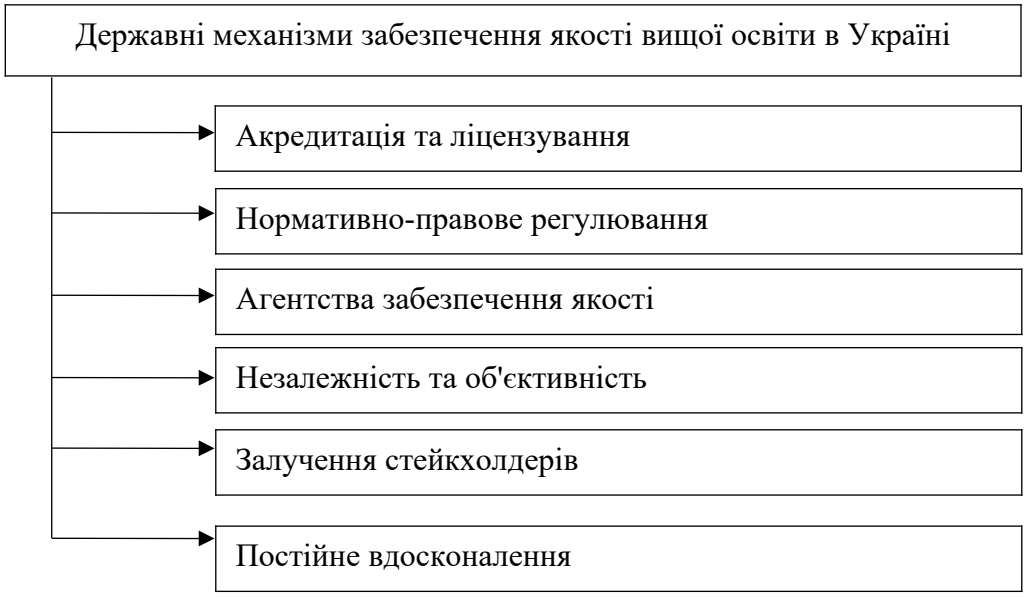

Рис. 1.2. Складові державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

Джерело: розроблено автором на основі літератури [5, с. 115].

«Основні характеристики державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні включають наступні аспекти:

– акредитація та ліцензування - держава визначає процедури акредитації та ліцензування закладів вищої освіти, що охоплює оцінку відповідності навчальних програм та ресурсів вимогам, а також визначення їхньої здатності надавати якісну вищу освіту;

– нормативно-правове регулювання - держава приймає нормативні акти, які визначають стандарти та вимоги до вищої освіти, включаючи вимоги до якості навчання, оцінювання та випускників;

– агентства забезпечення якості - Україна має спеціальні агентства, які відповідають за оцінку та забезпечення якості вищої освіти - агентства виконують функції аналізу, моніторингу та аудиту навчальних програм та закладів вищої освіти;

– незалежність та об'єктивність - державні механізми забезпечення якості вищої освіти повинні бути незалежними та об'єктивними. Вони мають

опиратися на відомості та критерії, що базуються на міжнародних стандартах та практиках [5, с. 117];

– залучення стейкхолдерів - державні механізми передбачають участь різних стейкхолдерів, включаючи студентів, викладачів та роботодавців, у процесі оцінки та управління якістю вищої освіти;

– постійне вдосконалення - система забезпечення якості вищої освіти постійно вдосконалюється та адаптується до змін у вимогах суспільства та ринку праці» [6, с, 89].

Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні є інструментом для підтримки та розвитку освітньої системи країни, що забезпечує стандарти та якість вищої освіти, які відповідають сучасним вимогам та потребам суспільства. Оцінка державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні є важливим завданням для вдосконалення системи освіти. Для проведення такої оцінки можуть бути використані різні методи та підходи (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Методи оцінки державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

Методи	Характеристика
Аналіз законодавства	Один з методів полягає в аналізі нормативно-правового базису, що регулює систему вищої освіти. Це дозволяє визначити, наскільки чітко та ефективно встановлені правила та вимоги до якості освіти.
Оцінка процедур акредитації	Оцінка ефективності процедур акредитації закладів вищої освіти та програм може бути проведена шляхом аналізу результатів акредитаційних оглядів та висновків.
Анкетування студентів та випускників	Збір відгуків від студентів та випускників щодо якості освіти, програм навчання, якість викладання та розвиток навичок може дати важливу інформацію про ефективність державних механізмів.
Аналіз результатів навчання	Оцінка успішності студентів та їхніх досягнень у навчанні, включаючи результати стандартизованих тестів, екзаменів та захисту дипломних робіт.
Моніторинг стану вищої освіти	Проведення регулярного моніторингу стану вищої освіти за допомогою індикаторів, які відображають різні аспекти якості, такі як вища освіта, доступність, витрати на освіту тощо.
Участь експертів та фахівців	Залучення експертів та фахівців до оцінки державних механізмів забезпечення якості вищої освіти, їхньої ефективності та

	рекомендацій щодо вдосконалення.
Міжнародні порівняння	Порівняння державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні з міжнародними стандартами та кращими практиками у світі.

Джерело: розроблено автором на основі літератури [16].

Використання різних методів оцінки дозволяє отримати об'єктивну та комплексну картину ефективності державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні та визначити шляхи подальшого вдосконалення системи освіти.

Отже,державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні - це система регулювання, контролю та управління вищою освітою, створена державою для забезпечення високого стандарту та відповідності освіти встановленим нормам та вимогам. Сутність та характеристика державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні полягає в створенні системи, яка регулює, контролює та підтримує високий стандарт освіти в країні. Ці механізми включають в себе нормативно-правову базу, процедури акредитації, моніторинг якості, захист прав студентів та випускників, розвиток інновацій, залучення громадськості та міжнародне співробітництво. Їх спільна робота спрямована на забезпечення вищої освіти відповідною якістю, що відповідає сучасним вимогам та сприяє розвитку суспільства та економіки України.

1.2. Нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти

Нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти в сучасному освітньому середовищі є надзвичайно важливою складовою для забезпечення якісного навчання. У зв'язку зі стрімким розвитком суспільства та зростанням глобальних конкурентних вимог, системи вищої освіти стикаються з великими викликами та завданнями. Це ставить під сумнів необхідність регулярної оцінки та покращення якості освіти, а також

вимагає належного нормативного контролю та координації всіх процесів [33, с. 114].

«Нормативно-правове регулювання державних механізмів забезпечення якості вищої освіти охоплює комплекс правових норм, стандартів, положень та законів, що визначають порядок та принципи функціонування системи освіти та забезпечення її якості в державі. Основні аспекти нормативно-правового регулювання включають наступні елементи:

– законодавство про освіту - закони та нормативні акти, які регулюють сферу вищої освіти в державі;

– стандарти та норми якості - установлення вимог та стандартів, які повинні відповідати заклади вищої освіти та програми вищої освіти, ще охоплює стандарти навчальних програм, якість викладачів, доступність ресурсів, організацію навчального процесу та інші аспекти;

– процедури акредитації та ліцензування - визначення порядку та критеріїв, за якими заклади вищої освіти та програми вищої освіти проходять акредитацію та отримують ліцензії на здійснення освітньої діяльності;

– органи та інституції контролю - створення органів та інституцій, відповідальних за контроль та нагляд за якістю вищої освіти, що може включати в себе Національне агентство з питань забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), яке в Україні відповідає за ці функції» [15].

– механізми вдосконалення - встановлення процедур та механізмів для постійного вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти на основі результатів моніторингу, оцінки та звітності;

– захист прав студентів та випускників - норми, які забезпечують права студентів та випускників на отримання якісної освіти та можливість звернутися за захистом своїх прав у випадку порушень [2, с. 16].

Зазначені аспекти нормативно-правового регулювання спільно створюють фреймворк, який дозволяє забезпечувати та підтримувати вищу освіту на відповідно високому рівні якості та відповідати сучасним вимогам.

Законодавче регулювання державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні базується на численних нормативних актах та законах, які визначають правову основу для функціонування цієї системи. Основні законодавчі документи включають:

Закон України «Про вищу освіту» [17] - цей закон встановлює загальні принципи функціонування системи вищої освіти в Україні. Він визначає права та обов'язки закладів вищої освіти, порядок акредитації та ліцензування, вимоги до якості освіти та інші ключові аспекти.

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [19] - цей закон встановлює порядок ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти. Він визначає процедуру отримання ліцензії, вимоги до освітньої діяльності та інші правові аспекти.

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [20] - цей закон встановлює правові основи наукової діяльності закладів вищої освіти, а також визначає права та обов'язки вчених та наукових працівників.

Наказ міністерство освіти і науки України «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [18] - ця постанова визначає конкретний порядок та процедури державної акредитації освітніх програм. Він регулює вимоги до змісту програм, критерії для оцінки якості та інші аспекти акредитації.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національне агентство з питань забезпечення якості вищої освіти» [23] - цією постановою визначено статус, завдання та функції Національного агентства з питань забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). НАЗЯВО відповідає за акредитацію та моніторинг закладів вищої освіти та програму вищої освіти в Україні.

Вказані законодавчі акти створюють нормативну базу для державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні та визначають правила гри для всіх учасників цієї системи. Вони спрямовані на забезпечення високого

стандарту та якості освіти в країні і визнають важливість якості вищої освіти для розвитку суспільства та громадянства.

«Механізми забезпечення якості вищої освіти - це система структурних, організаційних та процедурних заходів, спрямованих на забезпечення та підвищення якості освіти в навчальних закладах. Їх головна мета полягає в гарантуванні, що освіта відповідає встановленим стандартам, нормам та вимогам, а також в постійному покращенні якості навчання та наукових досліджень» [24, с. 116].

Механізми забезпечення якості вищої освіти поділяються на два основних типи:

1) «Внутрішні механізми, які реалізуються самими закладами вищої освіти (далі – ЗВО), до них належать:

– політика та процедури забезпечення якості, які розробляються ЗВО та визначають його підходи до забезпечення якості освіти.

– аудит якості, який проводиться ЗВО самостійно або за допомогою зовнішніх експертів.

– оцінювання якості, яке здійснюється ЗВО за допомогою різних методів, таких як опитування студентів, випускників, роботодавців тощо.

– академічна доброчесність, яка забезпечується ЗВО шляхом розробки та впровадження відповідних процедур» [26, с. 117].

2) «Зовнішні механізми, які реалізуються органами державної влади, акредитаційними агентствами та іншими організаціями. До них належать:

– акредитація, яка є процедурою, що визначає відповідність ЗВО встановленим вимогам.

– міжнародна акредитація, яка проводиться міжнародними акредитаційними агентствами.

– міжнародні порівняльні дослідження якості освіти, такі як PISA та TIMSS» [26, с. 117].

Ці механізми спільно створюють систему, яка спрямована на забезпечення якості вищої освіти, гарантує виконання встановлених стандартів та допомагає у покращенні процесів навчання та наукових досліджень.

Отже, нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти відіграють важливу роль у створенні системи, яка гарантує якість та відповідність вищої освіти встановленим стандартам та вимогам. Ця система сприяє постійному покращенню якості навчання, створенню конкурентоспроможних випускників та розвитку суспільства. Завдяки нормативам та механізмам забезпечення якості вищої освіти студенти та суспільство можуть мати впевненість у високому стандарті освіти, а навчальні заклади отримують інструменти для постійного удосконалення своєї діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні

Україна, як країна, що розвивається, вкладає значні зусилля у підвищення якості вищої освіти для забезпечення конкурентоспроможності своїх громадян на глобальному ринку праці. Аналіз державних механізмів забезпечення якості вищої освіти стає невід'ємною частиною стратегічного планування та вдосконалення системи освіти в контексті сучасних вимог і тенденцій.

Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні є комплексною системою регулювання та контролю, спрямованою на забезпечення високого стандарту навчання та формування кваліфікованих фахівців. Система охоплює різноманітні інструменти, стандарти та процедури, спрямовані на підтримку та підвищення якості освітнього процесу.

Державні механізми оцінювання та акредитації навчальних закладів є ключовим елементом системи. Їх мета полягає в забезпеченні високого рівня якості навчання, відповідності освітніх програм сучасним вимогам та стандартам. Для цього використовуються такі інструменти, як експертні оцінки, внутрішні та зовнішні рецензії, а також системи моніторингу якості вищої освіти.

Зокрема, впровадження стандартів Європейського простору вищої освіти дозволяє узгоджувати підходи до забезпечення якості відповідно до міжнародних стандартів та сприяє інтеграції української системи вищої освіти з європейськими партнерами [26, с. 109].

Згідно з національним законодавством України, якість вищої освіти визначається як відповідність умов провадження освітньої діяльності та

результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності). Також враховуються потреби заінтересованих сторін і суспільства. Забезпечення якості здійснюється через проведення процедур внутрішнього та зовнішнього контролю, що повністю відповідає Стандартам ESG-2015 – «визначає високий стандарт якості та відповідальності в освітньому процесі, що сприяє вдосконаленню системи вищої освіти в Україні» [31].

«Система забезпечення якості вищої освіти в Україні розглядається як комплекс, що включає три ключові компоненти, а саме:

– перший компонент - це система забезпечення якості, впроваджена закладами вищої освіти, яка визначає якість освітньої діяльності та вищої освіти взагалі (внутрішнє забезпечення якості);

– другий компонент - це система зовнішнього контролю якості освітньої діяльності та вищої освіти, яка визначається діяльністю закладів вищої освіти (зовнішнє забезпечення якості);

– третій компонент - це система контролю якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та незалежних установ оцінювання якості вищої освіти. Система забезпечення якості вищої освіти в Україні підсилює важливість і різноманітність підходів до забезпечення якості вищої освіти в Україні» [15].

В Україні відповідальним органом державних механізмів забезпечення якості вищої освіти є Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), тобто, є постійно діючим колегіальним органом, уповноваженим на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти [15].

«Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти являє собою незалежний постійно діючий колегіальний орган, який був утворений відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 15 квітня

2015 року та в рамках положень статті 17 Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року» [23].

НАЗЯВО є важливим органом у системі забезпечення якості вищої освіти в Україні, його діяльність спрямована на підвищення якості підготовки фахівців, забезпечення відповідності освітніх програм і діяльності закладів вищої освіти встановленим стандартам. Основні функції НАЗЯВО подано на рис. 2.1.

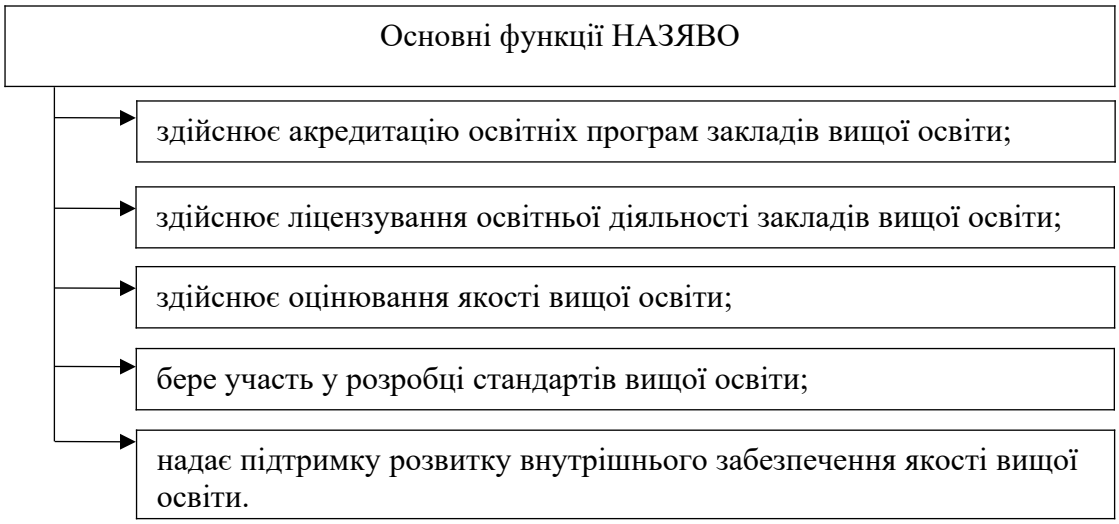

Рис. 2.1. Основні функції НАЗЯВО забезпечення якості вищої освіти в Україні

Джерело: розроблено автором на основі данихНАЗЯВО [32].

Розглянемо детальніше основні функції НАЗЯВО забезпечення якості вищої освіти в Україні, а саме:

1) «Акредитація є процедурою, яка спрямована на забезпечення відповідності освітніх програм встановленим стандартам. Акредитація освітніх програм закладів вищої освіти здійснюється НАЗЯВО та проводиться з метою:

– визначення відповідності освітніх програм встановленим стандартам вищої освіти;

– забезпечення якості підготовки фахівців;

– підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти» [15].

2) Ліцензування є процедурою, яка спрямована на забезпечення відповідності закладів вищої освіти встановленим вимогам щодо їхньої

спроможності здійснювати освітню діяльність. Ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти здійснюється Міністерством освіти і науки України з метою:

– забезпечення відповідності закладів вищої освіти встановленим вимогам щодо їхньої спроможності здійснювати освітню діяльність;

– захисту прав громадян на якісну освіту;

– підвищення конкурентоспроможності закладів вищої освіти [15].

«Оцінювання якості вищої освіти спрямоване на визначення відповідності освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти встановленим стандартам. Оцінювання якості вищої освіти в Україні здійснюється такими суб'єктами:

– Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти;

– Міністерство освіти і науки України;

– Інші органи державної влади;

– Незалежні органи оцінювання якості вищої освіти» [15].

Оцінювання якості вищої освіти в Україні НАЗЯВО проводиться з метою:

– визначення відповідності освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти встановленим стандартам;

– підвищення якості підготовки фахівців;

– забезпечення прозорості та відкритості системи вищої освіти [15].

Положення про систему забезпечення якості діяльності Національного агентства передбачає трьохрівневу структуру управління для ефективної реалізації стратегічних та оперативних завдань.

На стратегічному рівні проводиться управління реалізацією стратегії агентства, а також управління інформацією, репутацією та ресурсами, основна увага зосереджена на забезпеченні ефективності процесів та процедур забезпечення якості вищої освіти.

На тактичному рівні відбувається управління інформатизацією та забезпеченням достатніх та збалансованих ресурсів для проведення процесів

забезпечення якості вищої освіти, також реалізується моніторинг та перегляд процедур та процесів агентства [15].

«Оперативний рівень включає аналіз дієвості процесів та заходів Національного агентства, постійне вдосконалення процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти у співпраці із зацікавленими сторонами та забезпечення підзвітності. Комплекс заходів із забезпечення якості агентства регулярно відображається у щорічних звітах, які доступні у відкритому доступі, сприяючи прозорості та взаємодії зі суспільством» [15].

Також НАЗЯВО надає підтримку закладам вищої освіти у розвитку власних систем забезпечення якості вищої освіти. Підтримка розвитку внутрішнього забезпечення якості вищої освіти закладів вищої освіти полягає:

– підвищення якості підготовки фахівців;

– забезпечення відповідності освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти встановленим стандартам;

– забезпечення прозорості та відкритості системи вищої освіти [15].

Діяльність НАЗЯВО спрямована на підвищення якості вищої освіти в Україні, його робота сприяє забезпеченню відповідності освітніх програм та діяльності закладів вищої освіти встановленим стандартам, підвищенню якості підготовки фахівців, а також прозорості та відкритості системи вищої освіти.

Проведемо аналіз закладів вищої освіти в Україні для визначення державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні (рис. 2.2).

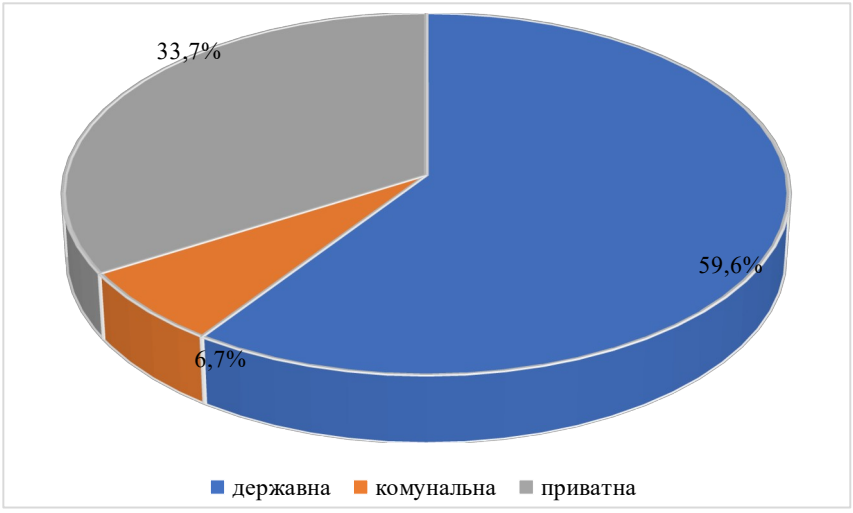

Рис. 2.2. Розподіл закладів вищої освіти за формами власності в Україні

Джерело: розраховано на основі данихЄДЕБО [13].

Відповідно до рис. 2.2 станом на 1 січня 2023 року в Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності «Заклади вищої освіти» Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) було зареєстровано 736 закладів вищої освіти. Аналіз розподілу за формами власності показує, що з них 439 (59,6%) закладів перебувають у державній власності, 49 (6,7%) належать комунальним структурам, а 248 (33,7) є закладами приватної власності.

Поточний стан системи вищої освіти в Україні є складним та багатогранним, визначаючи актуальні тренди та характеристики у цій сфері. Один з ключових аспектів, що відображає механізм забезпечення якості вищої освіти, представлено на рис. 2.3, який демонструє розподіл здобувачів освіти за різними рівнями вищої освіти.

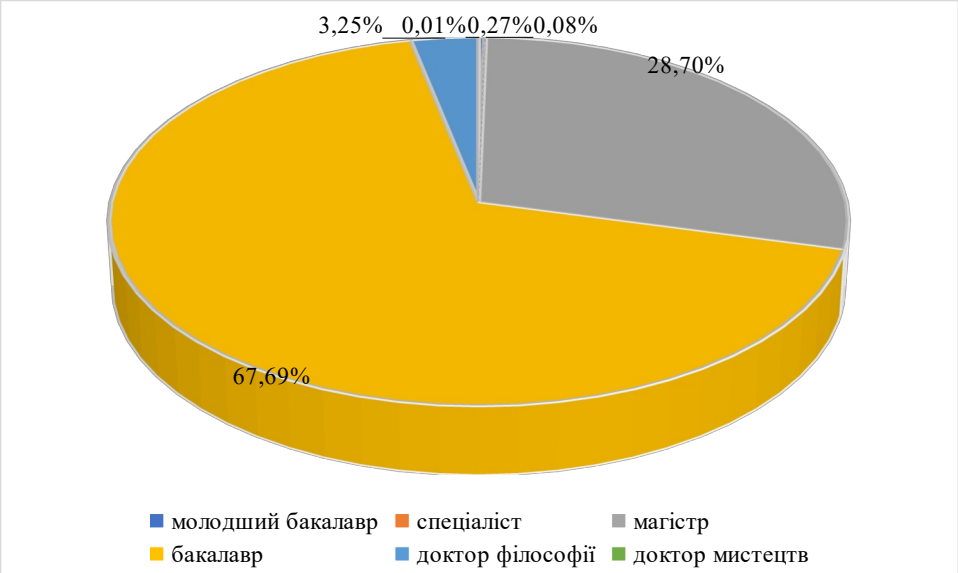

Рис. 2.3 Розподіл здобувачів за рівнями вищої освіти в Україні

Джерело: розраховано на основі данихЄДЕБО [13].

Відповідно до рис. 2.3 аналіз розподілу здобувачів за рівнями вищої освіти, представлений в базі ЄДЕБО станом на 1 січня 2023 року, розкриває важливі тенденції та особливості у системі вищої освіти в Україні. Найбільший відсоток студентів зосереджений на рівнях «бакалавр» (67,69%) та «магістр» (28,70%), вказуючи на активний інтерес до отримання базової та продовженої освіти. Молодші бакалаври та спеціалісти складають відповідно 0,27% та 0,08%, вказуючи на більшу популярність рівнів бакалавра та магістра.

Зауважимо, що доктори філософії та доктори мистецтва становлять 3,25% та 0,01% відповідно, зокрема, здобуття вищих наукових ступенів є менш розповсюдженим явищем. Важливо враховувати, що для останніх двох категорій надані дані можуть бути неповними через особливості подання інформації закладами вищої освіти.

«Підготовку здобувачів ступеня «молодший бакалавр» забезпечували 46 закладів, «бакалавр» - 442 заклади, «спеціаліст» - 42 заклади, «магістр» - 322 заклади, «доктор філософії» - 389 закладів та «доктор мистецтва» - 8 закладів. За формою власності, студенти переважно обирають заклади державної форми власності, що становить 88,13% від загальної кількості студентів (948 341 осіб). Заклади приватної форми власності забезпечують навчання 9,75% студентів (104 949 осіб), а заклади комунальної форми власності мають 2,12% студентського контингенту (22 841 осіб), дані вказують на великий вибір і можливість отримання вищої освіти у різноманітних закладах вищої освіти в Україні» [13].

Введення в Україні воєнного стану викликало необхідність кардинальної зміни стратегій акредитації освітніх програм. У зв'язку з цим, 16 березня 2022 року, Кабінетом Міністрів України була прийнята Постанова № 295 «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану» [21] - документом передбачено продовження терміну дії акредитації закладів вищої освіти та наукових установ, які були акредитовані станом на 24 лютого 2022 року до 1 липня, наступного за роком припинення або скасування воєнного стану в Україні. Ініціатива спрямована на збереження стабільності та неперервності навчання здобувачів вищої освіти в умовах складної ситуації в країні.

Відповідно до зазначеної постанови №295, Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти тимчасово надається право проводити акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, у віддаленому (дистанційному) режимі. Також надається можливість ухвалення рішень щодо умовної (відкладеної) акредитації освітніх

програм без повного проведення або з частковим проведенням акредитаційної експертизи, і це здійснюється без оплати вартості акредитації самим закладом вищої освіти. Рішення спрямоване на підтримку закладів вищої освіти та забезпечення можливості надання якісної освіти в умовах тимчасових обставин, пов'язаних із воєнним станом в Україні [21].

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 295 «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану» [21], Національне агентство здійснило розробку «Тимчасового порядку акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у умовах воєнного стану» - порядок був затверджений рішенням Національного агентства від 14.04.2022 (протокол № 6(11)) згідно з яким, усі освітні програми, щодо яких заклади вищої освіти попередньо повідомили Національне агентство та інформація про які внесена до графіку акредитацій на навчальний рік 2021/2022, починаючи з 17 березня 2022 року, пройшли акредитацію за однією з двох процедур [21].

1) «Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977 та Тимчасового порядку проведення акредитаційної експертизи із використанням технічних засобів відео зв’язку, затвердженого рішенням Національного агентства від 17 березня 2020 року (протокол № 6(23)), акредитація освітніх програм може проводитися віддалено, у дистанційному режимі. Дані положення передбачають використання відео зв’язку для проведення акредитаційної експертизи, що є важливим заходом у забезпеченні стабільності та неперервності освітнього процесу в умовах обмежень, пов'язаних з воєнним станом. Такий підхід дає можливість ефективно взаємодіяти зі закладами вищої освіти, враховуючи певні обставини, та забезпечити якісний контроль та оцінку освітніх програм» [14].

2) У період воєнного стану передбачено застосування спрощеної процедури ухвалення рішення щодо умовної (відкладеної) акредитації. Дана процедура дозволяє закладам вищої освіти уникнути часткової або повної

акредитаційної експертизи без оплати вартості акредитації, цей інструмент став важливим механізмом для забезпечення неперервності освітнього процесу в умовах воєнного стану, зменшуючи фінансові та організаційні труднощі для закладів вищої освіти. Використання спрощеної процедури робить можливим ухвалення рішення про умовну (відкладену) акредитацію, що сприяє стабілізації ситуації та збереженню якісного рівня освітніх програм [8].

В умовах воєнного стану в Україні продовження акредитацій освітніх програм та ухвалення відповідних нормативних документів визнається стратегічно важливим рішенням, яке необхідне для забезпечення неперервності та ефективності організації освітнього процесу в умовах нестабільності та надзвичайних обставин. Кількість справ, які отримали умовну (відкладену) акредитацію відповідно до Постанови КМУ від 16.03.2022 № 295 «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану» подано на рис. 2.4.

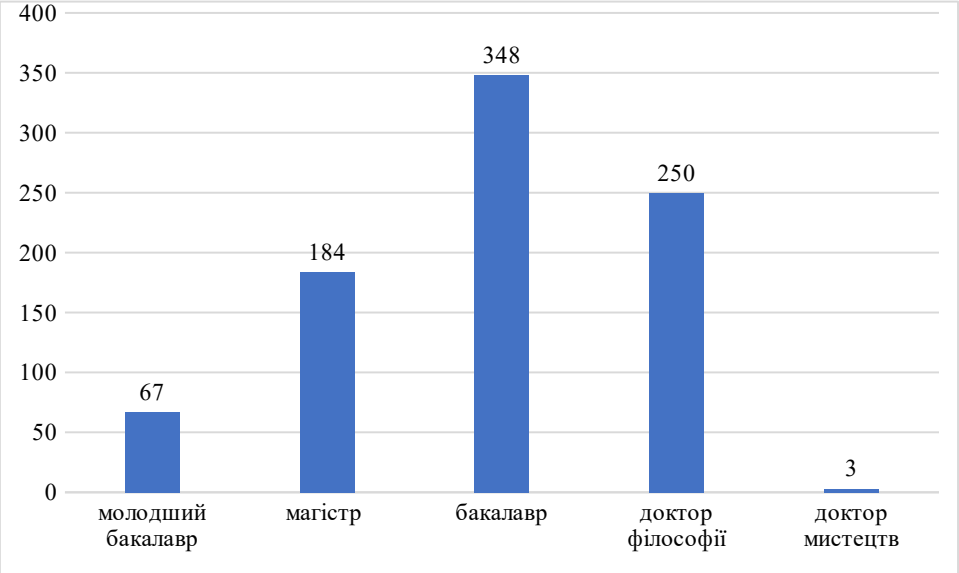

Рис. 2.4 . Кількість справ, які отримали умовну (відкладену) акредитацію за рівнями вищої освіти в Україні

Джерело: розраховано на основі данихЄДЕБО [13].

Згідно з наданою інформацією ЄДЕБО, кількості справ, які отримали умовну (відкладену) акредитацію в Україні, можна визначити, що більшість з них стосується бакалаврських програм (348 справ), що складає 61,32% від

загальної кількості. Також значна кількість умовних акредитацій припадає на докторські програми - 250 справ (44,12%).

Магістерські програми (184 справ) та програми молодшого бакалавра (67 справ) також представлені в статистиці. Зауважимо, що кількість умовних акредитацій докторських програм мистецтва є мінімальною (3 справи), що може бути пов'язано з особливостями цієї області вищої освіти.

Загальна кількість умовних акредитацій вказує на необхідність тимчасових заходів для забезпечення якості освітніх програм в умовах воєнного стану та вирішення проблем, з якими зіткнулися заклади вищої освіти в Україні.

Отже, зазначена інформація вказує на те, що різні рівні та ступені вищої освіти в Україні використовують умовну акредитацію для подолання труднощів у матеріальному забезпеченні та збереження ефективності освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Акредитація освітніх програм стає ключовим моментом в забезпеченні високої якості освіти та визначає важливий аспект системи зовнішнього забезпечення якості вищої освіти. Продовження цього процесу в умовах воєнного стану дозволяє встановлювати та підтримувати стандарти якості, а також забезпечити надійність та стабільність освітніх програм. Кількість освітніх програм, розглянутих НАЗЯВО у 2022 році подано на рис. 2.5.

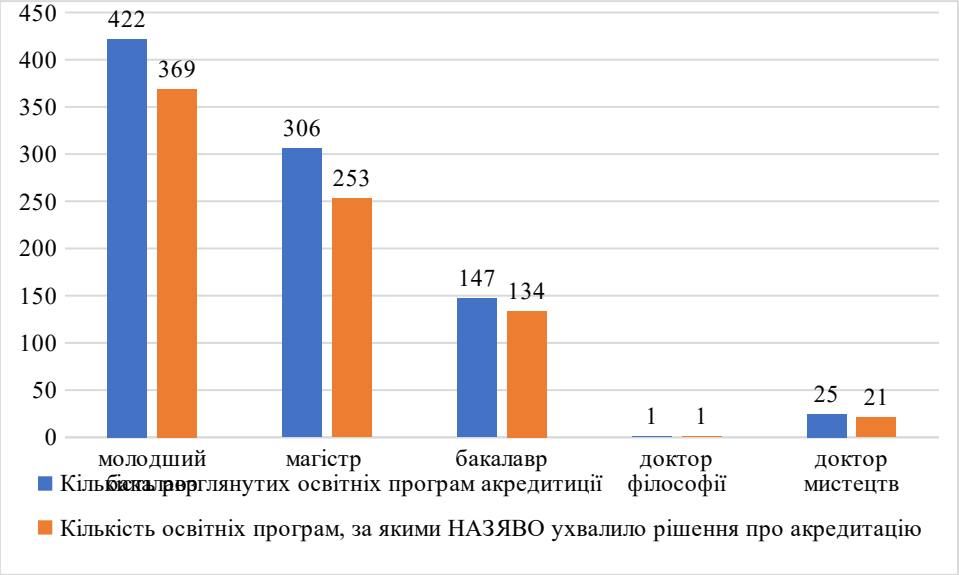

Рис. 2.5. Кількість освітніх програм, розглянутих НАЗЯВО

за рівнями вищої освіти в Україні

Джерело: розраховано на основі данихЄДЕБО [13].

Відповідно до рис. 2.5 було розглянуто 422 освітні програми молодшого бакалавра, із них 369 отримали позитивне рішення про акредитацію, що свідчить про високий рівень позитивних результатів для цього освітнього рівня.

У випадку магістратури з 306 розглянутих програм 253 отримали позитивне рішення, що також свідчить про значущий обсяг позитивних акредитацій для даного рівня освіти.

Для бакалаврських програм було розглянуто 147, із них 134 отримали позитивне рішення, хоча кількість програм менша порівняно з іншими рівнями, проте високий відсоток позитивних результатів свідчить про ефективність системи акредитації.

«Для докторських програм філософії та мистецтва було розглянуто відповідно 1 та 25 програм, і всі вони отримали позитивне рішення, що може вказувати на високий рівень якості та відповідності цих програм встановленим стандартам» [13].

Загалом, отримані результати свідчать про ефективність процесу акредитації та високий ступінь відповідності освітніх програм встановленим стандартам якості.

Отже, аналізуючи державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні, можна визначити, що система оцінки та контролю виявляється важливою складовою для забезпечення ефективності та відповідності освітніх стандартів. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, відіграє ключову роль у визначенні та моніторингу якості освіти, сприяючи підвищенню стандартів і забезпеченню відповідності міжнародним та національним вимогам. Зокрема, проведений аналіз вказує на наявність ефективних механізмів оцінки, які включають як внутрішні, так і зовнішні процедури, спрямовані на підтримку та підвищення рівня якості вищої освіти в Україні. Процес акредитації виявляється значущим механізмом контролю та оцінки якості освітніх програм на різних рівнях, від молодшого бакалавра до

доктора філософії та мистецтва. Діюча система акредитації в Україні, аналіз якої проведено, свідчить про високий рівень відповідності освітніх програм встановленим стандартам, цей механізм не лише допомагає забезпечити якість наданої освіти, але й сприяє стабільності та ефективності системи вищої освіти в країні.

2.2. Оцінка стану забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету

Державний Податковий Університет (далі - ДПУ) - це вищий навчальний заклад, який функціонує у формі державної організації. Розташований за адресою: 08201, Київська область, Бучанський район, місто Ірпінь, вулиця Університетська, будинок 31. Загальна характеристика Державного податкового університету подано у табл.2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика Державного податкового університету

Назва закладу освіти	Державний податковий університет
Код	6540
Код головного закладу	
Коротка назва	ДПУ
Назва закладу освіти (англ.)	StateTaxUniversity
ОЦ «Крим-Україна», ОЦ «Донбас-Україна»	так
Рік заснування	1921
Категорія закладу освіти	Заклад вищої освіти
Форма власності	Державна
Найменування органу, до сфери управління якого належить заклад освіти	Міністерство фінансів України
Поштовий індекс (юридична)	08201
Код КАТОТТГ (юридична)	UA32080150010049888
Населений пункт (юридична)	м. Ірпінь
Регіон (юридична)	Київська обл.
Адреса (юридична)	вул. Університетська, 31
Телефон / факс	+38(04597) 60-294

Електронна пошта	11.02@dpu.edu.ua
Веб-сайт	
Посада керівника	В.о. ректора
Прізвище, ім'я, по батькові керівника	Серебрянський Дмитро Миколайович

Джерело: розроблено на основі данихДПУ [12].

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1202-р, яке носить назву «Про утворення Державного податкового університету» [22], та наказу Міністерства фінансів України від 01.11.2021 № 574, що стосується «Деяких питань утворення Державного податкового університету» було реорганізовано Університет державної фіскальної служби України у Державний податковий університет. Дане стратегічне рішення спрямоване на підвищення ефективності та оптимізацію системи вищої освіти в галузі податкового та фінансового сектору, забезпечуючи новий рівень якості та актуальності навчальних програм, що відповідають потребам сучасного ринку праці [12].

Державний податковий університет - це винятковий відомчий заклад, що належить до структури Міністерства фінансів України та може пишатися своєю багатовіковою історією успіху, яка триває понад 100 років. Університет виступає важливим провайдером цінностей в області вільного, демократичного освітнього простору, де кожен студент має можливість отримати якісну та доступну освіту [12].

«Згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД), Державний податковий університет зосереджує свою основну діяльність на вищій освіті, що відповідає коду 85.42. Однак, крім цього, університет також займається рядом інших видів діяльності, що розширюють його функціональний спектр та внесок у різні галузі. До додаткових видів діяльності Державного податкового університету належать такі напрямки, як дослідження та експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук (72.20), інша діяльність у сфері спорту (93.19), інші види освіти, навчання і удосконалення (85.59), освіта у сфері спорту та відпочинку (85.51)» [12].

Крім того, університет займається регулюванням у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування (84.12), наданням в оренду офісних приміщень і устаткування, включаючи комп'ютери (77.33),друкуванням іншої продукції (18.12), інжинірингом, діяльністю у сфері права (69.10), наданням в оренду й експлуатацією власного чи орендованого нерухомого майна (68.20) та виданням періодичних видань, включаючи журнали, газети, книги (58.14, 58.13, 58.11). Такий різноманітний спектр діяльності свідчить про широкий вплив університету на різні аспекти освіти, науки, технологій та соціальних ініціатив [12].

Державний податковий університет є хабом для інтелектуальної та інноваційної продукції та послуг. Здійснюючи передові наукові дослідження та впроваджуючи передові підходи в навчанні, університет сприяє розвитку новаторського мислення та підготовці кваліфікованих фахівців для сучасного світу.

Державний податковий університет також визначається як сучасна інституційна модель вищої освіти, що поєднує традиції з передовими тенденціями в освіті. Університет не лише формує та розвиває фахові навички студентів, але й сприяє формуванню національної ідентичності в контексті українських традицій та цінностей.

«Державний податковий університет заснований з метою підготовки кваліфікованих фахівців у галузі оподаткування та фінансів, університет відзначається високим рівнем академічної експертизи та вагомим внеском у розвиток фахового кадрового потенціалу країни» [12].

«Навчальний заклад гордиться своєю чисельністю студентів, що налічує близько 5000 осіб. На денній формі навчання здобуває вищу освіту понад 3000 студентів, тоді як на заочній формі університет впевнено веде навчання для близько 2000 здобувачів вищої освіти. Такий значний інтерес до навчання в Державному податковому університеті свідчить про його визнання серед

студентської громадськості та актуальність освітніх програм, а також про високий авторитет у сфері фінансів та податкової системи України» [12].

Університет володіє вражаючою матеріально-технічною базою, створеною для забезпечення якісної та сучасної освіти. Кампус охоплює новітні навчальні корпуси, оснащені передовими технічними засобами для зручного та ефективного навчання, лекційні аудиторії, гуртожитки, а також спортивний комплекс із тренажерними залами. На території університету розташовані їдальні, молодіжні кафе, медичний центр, а також житловий комплекс для працівників та викладачів, створюючи комфортні умови для навчання та розвитку.

Особливу увагу приділяється студентському середовищу. Заради задоволення потреб студентів і курсантів університет пропонує 9 читальних залів, сприяючи активному та продуктивному процесу навчання та самостійного опанування матеріалу.

«Університет спеціалізується на профільній підготовці фахівців у різноманітних напрямах, таких як податкова справа, митна справа, економіка, право, бухгалтерія, аудит, аналітика, менеджмент, ІТ, журналістика, психологія, реабілітація та інші. Програми навчання на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти відповідають сучасним вимогам ринку праці, сприяючи формуванню кваліфікованих фахівців у різних сферах професійної діяльності» [12].

Державний податковий університет славиться своєю різноманітністю та широким спектром спеціалізацій, які пропонують його факультети та інститути. «Державний податковий університет складається з факультетів та інститутів:

1) Факультет фінансів та цифрових технологій - на цьому факультеті студенти отримують глибокі знання в галузі фінансів та високих технологій, що є ключовими компонентами сучасного бізнесу та фінансового управління;

2) Факультет податкової справи, обліку та аудиту – студенти цього факультету спроможні розуміти складність податкових систем, вести облік та

здійснювати аудиторську діяльність, надаючи важливі послуги в галузі фінансів та оподаткування;

3) Факультет соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації - цей факультет розвиває гуманітарні аспекти освіти, вдосконалюючи студентів у сфері соціальних технологій, спорту та реабілітації» [12];

4) Навчально-науковий інститут права - інститут спеціалізується в навчанні студентів у галузі право захисту та юридичної експертизи, формуючи висококваліфікованих юристів та фахівців з право захисту;

5) Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи - цей інститут надає комплексні знання з економічної безпеки та митної справи студентам, враховуючи важливі аспекти економічного розвитку та безпеки держави;

6) Кафедра військової підготовки - спеціально організована кафедра забезпечує військову підготовку, надаючи студентам знання та навички для служби в армії та виховуючи в них військову дисципліну та патріотизм [12].

Різноманітність навчальних напрямків університету дозволяє студентам вибрати той шлях, який відповідає їхнім цілям та інтересам, роблячи освіту в Державному податковому університеті багатогранною та високо цінною.

«Державний податковий університет (ДПУ) є вищим навчальним закладом IV рівня акредитації. ДПУ має систему забезпечення якості вищої освіти, яка спрямована на підвищення якості підготовки фахівців та забезпечення відповідності освітніх програм та діяльності університету встановленим стандартам» [12].

Освітні програми ДПУ акредитовані Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. Акредитація є процедурою, яка спрямована на забезпечення відповідності освітніх програм встановленим стандартам.

Освітня діяльність ДПУ ліцензована Міністерством освіти і науки України. Ліцензування є процедурою, яка спрямована на забезпечення

відповідності закладів вищої освіти встановленим вимогам щодо їхньої спроможності здійснювати освітню діяльність [12].

ДПУ має систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка охоплює такі елементи:

– у ДПУ визначено чіткий розподіл відповідальності між різними підрозділами університету у сфері забезпечення якості вищої освіти;

– ДПУ має Положення про внутрішнє забезпечення якості вищої освіти, яке визначає основні принципи, вимоги та процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;

– ДПУ розробляє та затверджує плани забезпечення якості вищої освіти, які визначають цілі, завдання та заходи щодо забезпечення якості вищої освіти (додаток А) [12].

ДПУ здійснює внутрішнє регулярне оцінювання якості вищої освіти за напрямами поданими у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Оцінювання якості вищої освіти в Державному податковому університеті

Оцінювання	Критерії оцінювання якості вищої освіти
Оцінювання освітніх програм	- Відповідність освітніх програм встановленим стандартам; - Якість освітніх програм; - Ефективність освітніх програм;
Оцінювання діяльності університету	- Дотримання університетом законодавства у сфері вищої освіти; - Якість освітнього процесу; - Доступність вищої освіти; - Інноваційна діяльність університету;
Оцінювання якості підготовки фахівців	- Відповідність рівня знань, умінь та навичок випускників встановленим стандартам; - Здатність випускників до самостійної професійної діяльності; - Задоволення роботодавців випускниками;

Джерело: розроблено на основі данихДПУ [11].

Система забезпечення якості вищої освіти ДПУ є ефективною та сприяє підвищенню якості підготовки фахівців. Діяльність університету у сфері забезпечення якості вищої освіти відповідає міжнародним стандартам.

Система забезпечення якості вищої освіти в Державному податковому університеті являє собою комплексний та інноваційний підхід, в основі якого лежить активна участь студентів та викладачів у процесі оцінки та удосконалення освітнього середовища. Однією з ключових складових цієї системи є систематичне опитування та анкетування, спрямовані на збір об'єктивної інформації щодо якості навчання та робочого процесу [11].

Студенти та викладачі активно залучаються до опитувань, де вони можуть висловлювати свої думки, враження та пропозиції з покращення освітнього процесу. Опитування стосуються різноманітних аспектів, включаючи якість викладання, наявність сучасних навчальних матеріалів, доступність інфраструктури та інші фактори, які впливають на загальний досвід навчання.

Отримані результати опитувань аналізуються та враховуються в процесі прийняття рішень щодо подальшого розвитку університетської системи. Цей відкритий та взаємодіяний підхід сприяє створенню атмосфери, в якій всі учасники освітнього процесу відчувають свою важливу роль у формуванні якісного та сучасного вищого освітнього середовища в Державному податковому університеті [12].

В сучасному вищому освітньому середовищі, яке швидко змінюється та висококонкурентне, оцінка якості стає ключовим елементом успіху навчальних закладів. Державний податковий університет, в якості відомого навчального закладу, віддає велике значення забезпеченню якості своєї освітньої діяльності. Оцінка стану забезпечення якості вищої освіти в Державному податковому університеті відбувається через призму його акредитації та ліцензування, розкриваючи важливі аспекти, які визначають якість навчання в цьому закладі (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Ліцензування освітніх програм в Державному податковому університеті

Рівень вищої освіти	Ліцензований обсяг (на рік)	Рішення про видачу ліцензії
Перший (бакалаврський) рівень	1385	Наказ МОН від 05.05.2022 № 70-л
Другий (магістерський) рівень	1000	Наказ МОН від 05.05.2022 № 70-л
Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	30	Наказ МОН від 05.05.2022 № 70-л

Джерело: розроблено на основі данихЄДЕБО [25].

Відповідно до табл. 2.3 підготовки здобувачів вищої освіти на різних рівнях – молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії/мистецтва ліцензований обсяг на першому рівні складає 1385 місць щорічно, на другому – 1000 місць, а третій рівень, що включає освітньо-науковий/освітньо-творчий рівень, має обмеження у 30 місцях. Ці цифри визначають структуру та потенційні можливості університету в забезпеченні різних етапів освітнього процесу. Важливо наголосити, що високий ліцензійний обсяг на перших двох рівнях свідчить про активність та доступність освітніх можливостей, а обмежений обсяг на третьому рівні підкреслює його спрямованість на високий ступінь наукової та творчої спеціалізації.

Ліцензовано / акредитовано спеціальність (спеціалізацію) в ДПУ до 2027 року подано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Ліцензування та акредитація спеціальностей в Державному податковому університеті

Рівень вищої освіти	Ліцензований обсяг (на рік)	Рішення про видачу ліцензії
071 Облік і оподаткування	Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях	Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 10017060, дійсний до 01.07.2027
071 Облік і оподаткування	Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідування	Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 10017060, дійсний до 01.07.2027
071 Облік і оподаткування	Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю	Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 10017060, дійсний до

		01.07.2027
071 Облік і оподаткування	Податкове консультування	Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 10017060, дійсний до 01.07.2027
071 Облік і оподаткування	Управлінський облік та бізнес-аналітика	Сертифікат про акредитацію спеціальності УД 10017060, дійсний до 01.07.2027

Джерело: розроблено на основі данихЄДЕБО [25].

Відповідно до табл. 2.4 аналіз ліцензування та акредитації спеціальностей в ДПУ показав, що університет має широкий спектр освітніх програм у сфері обліку і оподаткування, забезпечених ліцензійними обсягами та акредитованими сертифікатами. Спеціальності, такі як «Державний аудит», «Судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях», «Облік і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю», «Податкове консультування», «Управлінський облік та бізнес-аналітика» мають сертифікати акредитації та дійсні ліцензії до липня 2027 року, що свідчить про високий ступінь якості та репутації програм, які пропонуються університетом, і підтверджує його зобов'язання до високих стандартів навчання в обраній галузі.

В Україні важливим етапом в забезпеченні якості вищої освіти є ліцензування та акредитація освітніх програм, а саме процес ліцензування та акредитації спеціальностей доктора філософії в ДПУ подано у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Ліцензування та акредитація спеціальностей доктора філософії в Державному податковому університеті

Назва спеціальності	Назва програми	Ліцензований обсяг	Рішення про видачу ліцензії
Економіка	051 Економіка	25	Сертифікат про акредитацію 2943, дійсний до 01.07.2026
Облік і оподаткування	071 Облік і оподаткування	18	Сертифікат про акредитацію 2946, дійсний до 01.07.2026
Фінанси, банківська справа та страхування	072 Фінанси, банківська справа та страхування	11	Сертифікат про акредитацію 5132, дійсний до 01.07.2027
Фінанси, банківська справа	072 Фінанси, банківська справа,	5	Сертифікат про акредитацію 5132, дійсний до 01.07.2027

та страхування	страхування та фондовий ринок		
Право	081 Право	137	Сертифікат про акредитацію 2945, дійсний до 01.07.2026
Публічне управління та адміністрування	281 Публічне управління та адміністрування	15	Сертифікат про акредитацію, дійсний до 16.05.2024

Джерело: розроблено на основі данихЄДЕБО [25].

Відповідно до табл. 2.5 аналізуючи ліцензування та акредитацію спеціальностей доктора філософії в Державному податковому університеті, можна зробити висновок про високий ступінь якості освітніх програм та їхню відповідність вимогам сучасного вищого освітнього середовища. Університет успішно пройшов процес ліцензування та отримав сертифікати про акредитацію для ряду спеціальностей, таких як Економіка, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Право, Публічне управління та адміністрування.

«Ліцензовані обсяги на рік для кожної з спеціальностей доктора філософії свідчать про гнучкість та можливість університету забезпечувати високу якість навчання та наукових досліджень для обмеженого, але збалансованого числа студентів. Важливим аспектом є також термін дії сертифікатів, який свідчить про довгострокову перспективу університету щодо підтримання високих стандартів навчання на різних спеціальностях» [12].

Узагальнюючи, можна констатувати, що Державний податковий університет продемонстрував свою здатність до ефективного забезпечення якості докторських програм, зокрема за допомогою процесів ліцензування та акредитації.

Державний податковий університет активно використовує міжнародні можливості для забезпечення високої якості освіти через реалізацію різноманітних програм та ініціатив. Грантові можливості, такі як Erasmus+ та JeanMonnetModules, є ключовими інструментами для розширення горизонтів студентів та підвищення їхньої академічної та міжнародної компетентності [37].

Програма Erasmus+ надає можливість студентам та викладачам Державного податкового університету взяти участь у міжнародних обмінах та стажуваннях, розвивати міжкультурні навички та отримувати нові знання, що сприяє поглибленню студентського досвіду, обміну кращими практиками та удосконаленню навчального процесу [38].

Університет також активно залучає ресурси програми JeanMonnetModules для впровадження курсів та заходів, спрямованих на вивчення та аналіз європейських аспектів податкової системи, фінансового регулювання та інших важливих аспектів, що допомагає створити актуальні та інноваційні програми навчання, які відповідають вимогам сучасного світу.

Запрошення видатних міжнародних фахівців для проведення лекцій та семінарів дозволяє студентам університету отримувати унікальні знання від визнаних експертів у галузі податкового законодавства, фінансів та економіки, це створює можливості для обміну поглядами, дискусій та взаємного навчання.

За допомогою грантів університет розробляє міждисциплінарні проєкти, які поєднують експертизу в галузі податкового законодавства, фінансів та інших суміжних областей, що дозволяє студентам здобувати комплексні знання та вміння, що відповідають сучасним вимогам ринку праці.

«Університет впроваджує програми міжнародної мобільності для студентів та викладачів, що надає можливість здобувати досвід навчання та роботи в інших країнах, розширюючи горизонти та глибину професійної підготовки. Університет використовує міжнародні стандарти та методики для оцінки та аудиту якості навчальних програм. Впровадження зовнішніх експертних оцінок та аудитів забезпечує високий стандарт освіти та довіру відповідних міжнародних громадських та професійних організацій» [12].

Таким чином міжнародна співпраця через грантові ініціативи, програми Erasmus+ та JeanMonnetModules, а також організацію міжнародних лекцій, стає необхідним компонентом системи забезпечення вищої освіти Державного податкового університету, забезпечуючи студентам доступ до високоякісних

освітніх ресурсів та розширюючи їхні можливості для вивчення та розвитку у світовому контексті [37].

В умовах постійних змін у сфері вищої освіти і відповідно до вимог сучасного освітнього середовища, проведення SWOT-аналізу є необхідною складовою для об'єктивної оцінки стану та розробки стратегій розвитку закладів освіти. Державний податковий університет, як високопрофесійний навчальний заклад, не є винятком, за SWOT-аналізу ретельно розглянемо його сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, що впливають на якість вищої освіти університету (табл.2.6).

Таблиця 2.6

SWOT-аналіз забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету

Сильні сторони (Strengths):	Слабкі сторони (Weaknesses):
– Сучасна інфраструктура: Наявність сучасних навчальних приміщень, аудиторій, та технічного обладнання сприяє створенню комфортних умов для навчання студентів. – Досвідний викладацький склад: Висококваліфіковані викладачі та науковці, які активно залучаються до науково-дослідної роботи, сприяють підвищенню якості освітнього процесу. – Спеціалізовані програми: Програми з обліку і оподаткування, що адаптовані до вимог ринку праці, дозволяють випускникам університету успішно конкурувати на ринку праці.	– Нестабільність фінансування: Обмежені фінансові ресурси можуть впливати на розвиток інфраструктури та доступ до сучасних технологій. – Неякісне забезпечення деяких програм: Деякі освітні програми можуть стикатися з нестачею актуальних методичних матеріалів та засобів, що обмежує якість навчання. – Можливий низький рівень мотивації студентів: Відсутність ефективних механізмів стимулювання та мотивації студентів може впливати на їхній академічний успіх.
Можливості (Opportunities):	Загрози (Threats):
– Розвиток партнерських зв'язків: Співпраця з бізнес-структурами та іншими вищими навчальними закладами може сприяти обміну ресурсами та досвідом. – Впровадження дистанційного навчання: Розвиток онлайн-освіти може забезпечити доступність освіти та привернути ширший коло студентів. – Залучення грантів та інвестицій: Успішне залучення фінансування ззовні може забезпечити університет новими	– Зменшення фінансування вищої освіти: Зниження бюджетних асигнувань може обмежити можливості для розвитку та покращення якості освіти. – Зміни в законодавстві: Постійні зміни в законодавстві можуть створювати адміністративні та фінансові труднощі для університету. – Конкуренція на ринку праці: Зростання конкуренції серед закладів вищої освіти може впливати на популярність та привабливість Державного податкового університету для

можливостями для розвитку та модернізації.	абітурієнтів.

Джерело: розроблено на основі данихДПУ [12].

Відповідно до табл. 2.5 пропонуємо на основі проведеного SWOT-аналізу *розглянути* стратегію розвитку забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету:

1) Збереження та розвиток сильних сторін:

– впровадження інноваційних методів навчання, а саме активне впровадження сучасних методів та технологій навчання для забезпечення актуальності та ефективності освітнього процесу;

– забезпечення викладачів можливостями для професійного зростання та участі в наукових дослідженнях.

2) Вирішення слабких сторін:

– розробка стратегій фінансової стабільності та привертання додаткових джерел фінансування;

– перегляд та оновлення навчальних планів та програм для забезпечення їхньої актуальності та відповідності вимогам ринку праці;

3) Використання можливостей:

– співпраця з підприємствами та іншими університетами для обміну досвідом та створення спільних освітніх проектів;

– активне впровадження та підтримка онлайн-освіти для забезпечення доступності навчання;

4) Протидія загрозам:

– залучення університетської спільноти до лобіювання та взаємодії з владними структурами для зменшення впливу змін в законодавстві;

– робити акцент на конкурентоспроможність випускників, а саме постійне оновлення навчальних програм для відповіді на зміни вимог робочого ринку [12].

Таким чином забезпечення якості вищої освіти в Державному податковому університеті вимагає інтегрованого підходу, який враховує сильні та слабкі сторони університету, а також визначає та використовує можливості

та протистоїть загрозам. Стратегія розвитку повинна бути орієнтована на покращення якості освіти, створення конкурентоспроможних випускників та підвищення привабливості університету для студентів та викладачів.

Отже, оцінка стану забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету свідчить про високий рівень зазначеної інституції в галузі підготовки фахівців у сфері податкової та фінансової сфер. Внутрішні та зовнішні механізми контролю та оцінки якості викладання, дослідницької діяльності та адміністративних процесів відповідають сучасним стандартам. Застосування міжнародних підходів та грантових можливостей сприяє вдосконаленню освітніх програм, а також підтримує інноваційний розвиток університету. Внутрішня система анкетування, акредитація освітніх програм та застосування міжнародних підходів та грантових можливостей відіграють ключову роль у вдосконаленні освітніх програм Державного податкового університету. Систематичний аналіз, здійснюваний через внутрішню систему анкетування, дозволяє отримувати об'єктивну інформацію про задоволеність студентів та викладачів навчальним процесом. Акредитація освітніх програм сприяє визнанню їх відповідності високим стандартам якості, а впровадження міжнародних підходів та грантових можливостей сприяє внесенню інновацій та високих стандартів у навчальний процес, що, в свою чергу, позитивно позначається на якості вищої освіти університету.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах українська система вищої освіти стоїть перед великими викликами та можливостями, які вимагають системного підходу до забезпечення якості. Перед поглибленням та розширенням взаємодії університетів, студентів із високотехнологічними та міжнародними структурами, а також зростанням глобальної конкуренції, важливо розглядати перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні. Нові вимоги до освіти та необхідність адаптації до міжнародних стандартів вимагають пошуку ефективних рішень та вдосконалення існуючих механізмів [10, с. 36].

Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні стикаються з рядом проблем, які потребують уваги та вирішення для покращення ефективності системи, до основних проблем слід віднести:

– недостатня фінансова підтримка – низьке фінансування на розвиток системи забезпечення якості може призвести до обмежень у впровадженні сучасних технологій, професійного розвитку педагогічних кадрів та інших важливих ініціатив;

– недостатній рівень адаптації національних стандартів до міжнародних може ускладнити міжнародну конкуренцію та обмін досвідом між вишами;

– недостатня автономія закладів вищої освіти, а саме велике втручання з боку державних органів може обмежувати можливості університетів в розвитку та вдосконаленні навчальних програм;

– відсутність ефективних механізмів моніторингу та оцінки якості може призводити до неефективності та втрати ресурсів;

– недостатнє врахування думки студентів, а саме відсутність залучення студентів до процесів прийняття рішень та оцінювання якості освіти часто недооцінюється [34, с. 83];

– недостатня система мотивації для закладів вищої освіти у досягненні високих стандартів може призвести до занепаду у якості навчального процесу.

Розробка та впровадження стратегій для вирішення цих проблем може сприяти покращенню системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Вивчення міжнародного досвіду є ключовим елементом вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти. Сучасний світ характеризується високою конкуренцією в галузі вищої освіти, тому важливо аналізувати та впроваджувати передові практики з усього світу для досягнення високих стандартів. Міжнародний досвід розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти відображає найкращі підходи та стратегії, які можуть стати важливим джерелом інновацій та удосконалення в українському контексті. Тому дослідження досвіду Фінляндії, США та Франції стає необхідним етапом розвитку національних механізмів для підвищення якості вищої освіти та відповідності її вимогам сучасності [3, с. 98].

Фінляндія служить прикладом виняткового порядку та ефективності у галузі забезпечення якості вищої освіти. Великий акцент робиться на автономії та відповідальності університетів, що сприяє їхній творчості та самостійності в управлінні. Фінляндія використовує цілісний підхід до оцінки та атестації якості, залучаючи як студентів, так і зовнішніх експертів, щоб забезпечити об'єктивність та різноманітність оцінювання [1].

Крім того, Фінляндія визначає конкретні критерії та стандарти якості, які встановлюють високі вимоги до освітніх програм та діяльності університетів. Система внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості взаємодіє для створення найкращих умов для навчання та досліджень.

У Фінляндії для забезпечення якості вищої освіти робиться наголос на розробці ключових компетенцій та критичного мислення, а також важливість

сталого розвитку інститутів вищої освіти, роблять фінську систему дуже вдалою та високопродуктивною. Приділення уваги відкритості та прозорості у прийнятті рішень також робить фінський досвід важливим в контексті розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти [1].

«Сполучені Штати Америки володіють вражаючою та ефективною системою забезпечення якості вищої освіти, яка служить прикладом для багатьох країн світу. Загальна особливість механізмів США полягає в їхній децентралізації та великій ролі, яку відіграють приватні установи. Організація, яка відповідає за забезпечення якості вищої освіти в США, – це Акредитаційна рада для коледжів та університетів (Accrediting Council for Colleges and Universities, ACCU) - цей незалежний орган надає акредитацію більш як 4000 установам вищої освіти» [36].

Університети в США проходять процес оцінки якості через періодичні рецензії та звіти, що включають експертні оцінки як педагогічного процесу, так і адміністративних практик, цей досвід дозволяє підтримувати високі стандарти якості та забезпечує постійне вдосконалення освітніх програм. Правила та стандарти ACCU стимулюють конкуренцію між вищими навчальними закладами, що сприяє їхньому постійному розвитку та адаптації до сучасних вимог ринку праці. Такий підхід активно залучає студентів, гарантує якість освіти та сприяє інноваційному розвитку системи вищої освіти в цілому [40, с. 18].

«Франція визначається своєю високою якістю вищої освіти та вдосконаленими державними механізмами забезпечення цієї якості. Вивчення досвіду Франції може слугувати важливим джерелом навчання для розвитку вітчизняних механізмів забезпечення якості вищої освіти. Однією з ключових особливостей французької системи є наявність Національної комісії забезпечення якості вищої освіти (HCÉRES), яка відповідає за оцінку та сертифікацію навчальних закладів. HCÉRES використовує різноманітні інструменти для оцінки якості, включаючи експертні групи, аудити, опитування

студентів та викладачів. Важливим аспектом є також активна участь студентів у процесі забезпечення якості» [39].

«Франція активно використовує міжнародні ініціативи, такі як програма Erasmus+, для сприяння обміну студентів та викладачів, що сприяє підвищенню якості освіти та розвитку міжнародного досвіду. Також варто відзначити систему акредитації програм та інститутів, яка сприяє створенню конкурентоспроможних та якісних освітніх послуг на ринку вищої освіти. Франція ставить перед собою завдання підтримувати інновації та адаптацію до сучасних вимог ринку праці, що сприяє постійному удосконаленню системи забезпечення якості вищої освіти» [39].

Спираючись вищезазначений досвід Україна має можливість створити збалансовану та ефективну систему забезпечення якості вищої освіти, що враховуватиме специфіку національного освітнього контексту та вимог сучасного суспільства.

Перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні визначають шляхи подальшого вдосконалення та адаптації системи освіти до високих стандартів та потреб сучасного суспільства, а саме:

1) залучення України до європейського освітнього простору відкриває можливості для адаптації до європейських стандартів та забезпечення взаємного визнання кваліфікацій. Європейські стандарти та настанови для забезпечення якості (ESG) - цей документ, розроблений Європейським реєстром для забезпечення якості вищої освіти (EQAR), визначає загальні принципи та стандарти для оцінювання та забезпечення якості вищої освіти в Європі [4].

2) сприяння більшій автономії закладів вищої освіти дозволить їм гнучкіше реагувати на потреби ринку праці та інноваційні тенденції.

3) залучення до міжнародних освітніх програм, таких як Erasmus+ та JeanMonnetModules, дозволить не тільки обмінюватися досвідом, але й забезпечить можливість удосконалення методів навчання та забезпечення якості [37].

4) використання новітніх інструментів та технологій, таких як аналіз даних, штучний інтелект, та інші, допоможе забезпечити більш об’єктивні та ефективні методи оцінки якості освіти. Для підвищення ефективності оцінки якості забезпечення якості вищої освіти в Україні необхідно вжити таких заходів:

– необхідно розробити єдині методичні рекомендації щодо проведення оцінки якості забезпечення якості вищої освіти, що дозволить забезпечити порівнянність результатів оцінки, проведеної різними органами;

– необхідно забезпечити відкритість та прозорість процедури оцінки якості забезпечення якості вищої освіти, що дозволить громадськості, роботодавцям та іншим зацікавленим сторонам усвідомити результати оцінки та внести свій внесок у процес забезпечення якості вищої освіти;

– необхідно забезпечити залучення широкого кола зацікавлених сторін до процесу оцінки якості забезпечення якості вищої освіти. Це дозволить отримати більш об'єктивну оцінку якості та виявити сфери її вдосконалення.

– анкетування студентів - збір відгуків та оцінок від студентів щодо якості викладання, навчальних матеріалів, доступності ресурсів і т.д;

– порівняння результатів та показників якості вищої освіти з іншими аналогічними університетами на національному та міжнародному рівнях.

– запровадження електронних систем звітності, які дозволяють університетам систематично представляти та оновлювати дані про якість.

Вище вказані методи, поєднані разом, можуть забезпечити комплексну та об'єктивну оцінку якості забезпечення вищої освіти в Україні. Впровадження таких заходів дозволить підвищити ефективність оцінки якості забезпечення якості вищої освіти в Україні та сприяти подальшому розвитку системи забезпечення якості вищої освіти.

Отже, перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні повинні бути спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності системи освіти. Необхідно активно розвивати механізми внутрішнього та зовнішнього моніторингу, що включають адаптацію

до міжнародних стандартів та найкращих практик. Державні механізми повинні сприяти створенню стимулів для закладів вищої освіти щодо постійного удосконалення освітніх програм, вдосконалення методики викладання та стимулювання якості наукових досліджень. Розвиток міжнародної співпраці та участь у програмах акредитації може забезпечити університетам доступ до передового досвіду та забезпечити визнання їхніх дипломів на світовому рівні. Успішна імплементація вказаних перспективних напрямів дозволить Україні не лише вдосконалити якість вищої освіти, але й підняти її міжнародний престиж, створюючи більш привабливі умови для студентів та науковців, а також сприятиме інноваційному розвитку національної економіки через висококваліфікованих фахівців.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження державних механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні, дійшли наступних висновків:

Державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні - це система регулювання, контролю та управління вищою освітою, створена державою для забезпечення високого стандарту та відповідності освіти встановленим нормам та вимогам. Сутність та характеристика державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні полягає в створенні системи, яка регулює, контролює та підтримує високий стандарт освіти в країні. Механізми включають в себе нормативно-правову базу, процедури акредитації, моніторинг якості, захист прав студентів та випускників, розвиток інновацій, залучення громадськості та міжнародне співробітництво. Їх спільна робота спрямована на забезпечення вищої освіти відповідною якістю, що відповідає сучасним вимогам та сприяє розвитку суспільства та економіки України.

Нормативно-правове регулювання та механізми забезпечення якості вищої освіти відіграють важливу роль у створенні системи, яка гарантує якість та відповідність вищої освіти встановленим стандартам та вимогам. Ця система сприяє постійному покращенню якості навчання, створенню конкурентоспроможних випускників та розвитку суспільства. Завдяки нормативам та механізмам забезпечення якості вищої освіти студенти та суспільство можуть мати впевненість у високому стандарті освіти, а навчальні заклади отримують інструменти для постійного удосконалення своєї діяльності.

Аналізуючи державні механізми забезпечення якості вищої освіти в Україні, можна визначити, що система оцінки та контролю виявляється важливою складовою для забезпечення ефективності та відповідності освітніх стандартів. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, відіграє ключову роль у визначенні та моніторингу якості освіти, сприяючи підвищенню стандартів і забезпеченню відповідності міжнародним та

національним вимогам. Зокрема, проведений аналіз вказує на наявність ефективних механізмів оцінки, які включають як внутрішні, так і зовнішні процедури, спрямовані на підтримку та підвищення рівня якості вищої освіти в Україні. Процес акредитації виявляється значущим механізмом контролю та оцінки якості освітніх програм на різних рівнях, від молодшого бакалавра до доктора філософії та мистецтва. Діюча система акредитації в Україні, аналіз якої проведено, свідчить про високий рівень відповідності освітніх програм встановленим стандартам, цей механізм не лише допомагає забезпечити якість наданої освіти, але й сприяє стабільності та ефективності системи вищої освіти в країні.

Оцінка стану забезпечення якості вищої освіти Державного податкового університету свідчить про високий рівень зазначеної інституції в галузі підготовки фахівців у сфері податкової та фінансової сфер. Внутрішні та зовнішні механізми контролю та оцінки якості викладання, дослідницької діяльності та адміністративних процесів відповідають сучасним стандартам. Застосування міжнародних підходів та грантових можливостей сприяє вдосконаленню освітніх програм, а також підтримує інноваційний розвиток університету. Внутрішня система анкетування, акредитація освітніх програм та застосування міжнародних підходів та грантових можливостей відіграють ключову роль у вдосконаленні освітніх програм Державного податкового університету. Систематичний аналіз, здійснюваний через внутрішню систему анкетування, дозволяє отримувати об'єктивну інформацію про задоволеність студентів та викладачів навчальним процесом. Акредитація освітніх програм сприяє визнанню їх відповідності високим стандартам якості, а впровадження міжнародних підходів та грантових можливостей сприяє внесенню інновацій та високих стандартів у навчальний процес, що, в свою чергу, позитивно позначається на якості вищої освіти університету.

Перспективи розвитку державних механізмів забезпечення якості вищої освіти в Україні повинні бути спрямовані на підвищення ефективності та конкурентоспроможності системи освіти. Необхідно активно розвивати

механізми внутрішнього та зовнішнього моніторингу, що включають адаптацію до міжнародних стандартів та найкращих практик. Державні механізми повинні сприяти створенню стимулів для закладів вищої освіти щодо постійного удосконалення освітніх програм, вдосконалення методики викладання та стимулювання якості наукових досліджень. Розвиток міжнародної співпраці та участь у програмах акредитації може забезпечити університетам доступ до передового досвіду та забезпечити визнання їхніх дипломів на світовому рівні. Успішна імплементація вказаних перспективних напрямів дозволить Україні не лише вдосконалити якість вищої освіти, але й підняти її міжнародний престиж, створюючи більш привабливі умови для студентів та науковців, а також сприятиме інноваційному розвитку національної економіки через висококваліфікованих фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Грабовенко Н. Міжнародний досвід підвищення якості вищої освіти. *Наукові перспективи (Naukovìperspektivi)*, 2020. № 3. URL. http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/138/139 (дата звернення: 08.01.2024).

2. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с.

3. Досвід участі Київського національного університету імені Тараса Шевченка у розвитку системи забезпечення якості вищої освіти в Україні (за матеріалами проекту QUAERE): монографія / В. Бугров, А. Гожик, М. Мазуркевич та ін. ; за заг. ред. Л. Губерського. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 344с.

4. Клімова Г. Забезпечення якості вищої освіти: європейський та вітчизняний досвід. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого.* Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 2023. №*2*(57). URL. http://fil.nlu.edu.ua/article/view/276677(дата звернення: 08.01.2024).

5. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. 220 с.

6. Мороз С. А. Державне управління якістю вищої освіти в контексті норм міжнародних стандартів якості: принцип залучення персоналу. Теорія і практика управління соціальними системами. 2017. № 3. С. 86–98.

7. Мороз С. А. Забезпечення якості вищої освіти: механізми управління та практика їх використання: монографія / С. А. Мороз. Харків:НУЦЗУ, Львів: Видавництво ПП «Новий Світ-2000», 2022. 438 с.

8. Національний план дій зовнішнього забезпечення якості вищої освіти України на період 2022-2023 рр. URL. https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%B4%D1%96%D0%B9-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B9-14_22.pdf (дата звернення: 08.01.2024).

9. Ногас Н. І. Концептуалізація якості вищої освіти у науковій думці вітчизняних і зарубіжних дослідників. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 3 (39). Vol. 2. С. 176-182.

10. Ногас Н. І. Перспективи удосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення якості вищої освіти в Україні. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 2 (76). С. 34-40.

11. Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид*. Електрон. текст. дані. 2018. Т. 68, № 6. С. 235-250.

12. Офіційний сайт Державного податкового університету. URL. https://dpu.edu.ua (дата звернення: 08.01.2024).

13. Офіційний сайт Єдиної державної електронної бази з питань освіти. URL. https://info.edbo.gov.ua/ (дата звернення: 08.01.2024).

14. Офіційний сайт Міністерство освіти та науки України. URL. https://mon.gov.ua/ua (дата звернення: 16.10.2023).

15. Офіційний сайт Національне агентство з питань забезпечення якості вищої освіти. URL. https://naqa.gov.ua/ (дата звернення: 16.10.2023).

16. Погребняк В, Дашковська О. Організація і функціонування системи забезпечення якості вищої освіти в Україні.2020 №1(94). URL. http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/41(дата звернення: 08.01.2024).

17. Про вищу освіту Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text(дата звернення: 16.10.2023).

18. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти МОН України; Наказ, Положення, Критерії від 11.07.2019 № 977. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text (дата звернення: 16.10.2023).

19. Про ліцензування видів господарської діяльності Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text (дата звернення: 16.10.2023).

20. Про наукову і науково-технічну діяльність Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text (дата звернення: 16.10.2023).

21. Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану Постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2022 № 295. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2022-%D0%BF#Text(дата звернення: 08.01.2024).

22. Про утворення Державного податкового університету Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1202-р. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1202-2021-%D1%80#Text (дата звернення: 08.01.2024).

23. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Постанова Кабінету Міністрів України; Статут від 15.04.2015 № 244. URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-%D0%BF#Text (дата звернення: 16.10.2023).

24. Пшенична Л. В. Забезпечення якості вищої освіти в контексті імплементації закону України «Про вищу освіту». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 2. С. 113-128.

25. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності Державний податковий університет. URL. https://registry.edbo.gov.ua/university/6540/structure/ (дата звернення: 08.01.2024).

26. Семенець-Орлова І. А. Державне управління освітніми змінами в Україні: теоретичні засади : мо- нографія. Київ: ЮСТОН, 2018. 420 с.

27. Семенець-Орлова, І., Грабовенко, Н. Забезпечення якості вищої освіти в Україні: аспект державного регулювання. *Публічне урядування*, 2020. №5 (25), С. 232-243.

28. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій : посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін. ; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с.

29. Сігаєва Л. Є. Сучасні підходи до якості освіти: теоретичний аспект. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2016. Вип. 4. С. 213-229.

30. Скиба М. Є., Красильникова Г. В., Білецька Г. А. Управління якістю вищої освіти в університеті: інноваційні підходи, технології та засоби: навчальний посібник. Хмельницький: ХНУ. 2019. 186 с.

31. Стандартам ESG-2015. URL. https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (дата звернення: 08.01.2024).

32. СТАТУТ Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL. http://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82_%D0%BD_%D0%B2.pdf(дата звернення: 08.01.2024).

33. Уложенко В. М. Правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти в Україні. *Підприємництво, господарство і право.* 2019. № 7. С.113-119.

34. Цимбалістий Т., Ногас Н. Система забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 4. С. 81-85.

35. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.]; НАПН України, Університет менеджменту освіти. – Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

36. AccreditingCouncilforCollegesandUniversities. URL. https://accu.org/(дата звернення: 08.01.2024).

37. Erasmus+ та JeanMonnetModules.URL. https://dpu.edu.ua/erasmus-ta-jean-monnet-modules(дата звернення: 08.01.2024).

38. Erasmus+. URL. https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ (дата звернення: 08.01.2024).

39. HCÉRES. URL. https://www.hceres.fr/en(дата звернення: 08.01.2024).

40. Qualityassuranceinhighereducation a globalperspective / editedbyStamelosGeorgios, K.M. Joshi, SaeedPaivandi. Perspectivesonhighereducation. Contributedarticles.STUDERA. 2017. 246 p.